

FJORTONDE SÖNDAGEN "UNDER ÅRET"

ÅRGÅNG C

Första läsningen: **Jes 66:10-14c** (*Jag leder lycka till henne som en flod*)

Jesaja såg det gudomliga barnets ankomst i framtiden (Jes 7:14; 9:2-6; 11:1-10), som är Jesus, *Israels tröst* (Luk 2:25). Här ser han ett nytt Gudsfolk födas. Marias *tunga bröst* (v. 11) avbildades gärna på medeltida kalkmålningar. Hon är ju kyrkans Moder.

Andra läsningen: **Gal 6:14-18** (*Jag bär Jesu märken på min kropp*)

Paulus avslutar här Galaterbrevet. Han tar själv pennan och sammanfattar sina poänger. De judaiserande kristnas krav på omskärelse av hedningar är ren världslig fåfänga. Världen som korsfäste sin Frälsare har på sätt och vis korsfäst sig själv (v. 14). "Guds Israel" (v. 16) är *kyrkan*. Om *Jesu sårmärken* (v. 17) är regelrätta *stigmata* eller ska förstås som spår efter misshandel, sjukdom eller något annat vet vi inte.

Evangelium: **Luk 10:1-12, 17-20** (*Den frid ni kommer med skall bli kvar*)
(Alternativ, kortare version: Luk 10:1-9)

En lyckad missionskampanj genomförs. Men den största glädjen är inte att lyckas med kyrkans verksamhet, utan att **veta att vi tillhör Herren i liv och död** (v. 20).

Jesus väljer ut 72 lärjungar, precis som Mose fick 70 "äldste", d.v.s. medhjälpare (4 Mos 11:16 f) plus de två som tillkom (4 Mos 11:26). Lukas vill nog också få oss att tänka på de 70 folken som fanns i världen enligt folklistan i 1 Mos kap. 10 (i den hebreiska Bibeln var de 72!): Jesus antydde så *missionen till alla folk som kyrkan skulle förverkliga* (Jes 42:6; 49:6). I vissa Lukashandskrifter är lärjungarnas antal 70 – vilket som är det rätta vet vi inte. V. 3: Att skickas som *lamm* bland *vargar* är en skrämmande tanke. Men *den gode Herden* skyddar och leder kyrkan (Joh 10:1-16) och den messianska tiden är nära, då vargen ska *bo med lammet* (Jes 11:6; jfr 65:25). Förbudet mot att hälsa på någon på vägen (v. 4; jfr 2 Kung 4:29) är ett *profetiskt tecken*: "Ur vägen, vårt budskap brådskar!" V. 7 och 8 (om att acceptera vad som serveras) är typiska för Lukas: *mat* spelar en stor roll i hans evangelium, från *foderkrubban* som den nyfödde Jesus läggs i (Luk 2:7) till ögonblicket då den Uppståndne ber om mat (Luk 24:41-43). V. 12: Sodomiternas vidriga synd fick ett vidrigt straff (1 Mos kap. 18-19), men de kände inte Jesu godhet som människorna på Jesu tid. Dessa hånade honom, men ingen ragnarök drabbade dem. Därför väntar dem en desto hårdare dom i evigheten. Lukas berättar för oss om lärjungarnas lyckliga återkomst och Satans snabba fall från himlen. Satans

position ”i himlen” är avskaffad (vi ska tänka oss en domstolsliknande situation där djävulen var åklagare och ständigt *letade fel* på människorna inför Gud, så som vi ser i honom göra i Jobs bok, kap. 1) – hans stol är nu omkullkastad (jfr Rom 8:31-39). Demonutdrivningarna visar att Gudsriket har börjat. Nu kan inget hindra oss att bygga upp en bättre värld enligt Guds sinne.

MÅNDAGEN I 14 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Hos 2:14, 15b-16, 19-20** (*Jag skall trolova mig med dig för evig tid*)

Till på fredag läser vi ur profeten Hoseas bok. Gud själv är den som talar här. Hans kärlek till sin notoriskt otrogna ”brud” (Israel), som följer avgudarna, är överraskande stor och full av förlåtelse. Gud kan inte sluta älska henne. Om Israel bara ville inse att det är HERREN, inte Baal, som ger liv! V. 16: Johannes döparens förkunnelse *i öknen* inledde den nya ”exodus” (Matt 3:1 ff) som utlovas här.

Evangelium: **Matt 9:18-26** (*Min dotter har just dött, men kom så får hon liv igen*)

Man drar i Jesus från flera håll. Berättelsen är mer detaljerad och dramatiskt berättad hos Lukas (Luk 8:40-56), och ännu mer hos Markus (Mark 5:21-43). Här hos Matteus är flickan redan död – scenen blir för honom till en bild av **uppståndelsen** (uttrycket ”steg upp” i v. 25 kan även översättas ”uppstod”). *Flöjtblåsarna* som Matteus nämner (v. 23) spelade på blåsinstrument med gällt ljud, en del av det obligatoriska klagandet. Det inhyrda snyftarlaget är inte seriösa – lätt slår de om i skratt när Jesus talar om att flickan ”sover” (v. 24). Verkligt berörd är bara Jesus. Ömt tar han flickans hand. Hon ska *möta Herrens godhet här i de levandes land* (Ps 27:13).

Den blödande kvinnan berör desperat *tofsen* på Jesu mantel (v. 20; jfr Matt 14:36; 1 Sam 15:27; Sak 8:23). Vi katolska kristna tror som hon att Gud kan göra under genom beröring med heliga personers saker eller relikier (Mark 5:28-30; 2 Kung 2:13f; 13:21; Apg 5:15-16; 19:11-12). ”Tofsen” här är förmodligen en av de fyra som den fromme juden skulle ha i sin mantel, en påminnelse om att hålla lagen (4 Mos 15:38f; 5 Mos 22:12). Hålla lagen? Enligt lagen (3 Mos 15:19-27) är kvinnan på grund av sina blödningar *ständigt oren* (= utanför den heliga ”sfären”), och Jesus *blir själv oren* genom att komma i beröring med henne. Författaren (med sin judiska bakgrund) skriver nog med viss vämjelse (är det därför som hans version är så kort?). Han vet att hela den judiska vardagen vilar på renhetslagarna och har i kapitel 5, vers 18, citerat Jesus för att inte ens

den minsta prick i lagen skulle tas bort. Vad gäller nu? Urkyrkan hade rejäla förklaringsproblem. Här är ett av dem.

Mig har Gud visat att man inte skall betrakta någon människa som ohelig eller oren. (Apg 10:28)

TISDAGEN I 14 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Hos 8:4-7, 11-13** (*Vind sår de, och storm skall de skörda*)

Nordriket Israel (= Efraim/Samaria) hade på 900-talet f. Kr. gjort dyrkandet av en kalv till statsreligion (1 Kung 12:25 ff). Tänk att de inte har lärt sig av misstaget med guldkalven i öknen (2 Mos kap.32)! Nu – på Hoseas tid, 700-talet – har inget blivit bättre. När vi väljer ledare ska vi rösta på sådana som lyssnar till Guds röst (v. 4).

Evangelium: **Matt 9:32-38** (*Skörden är stor men arbetarna få*)

Med denna evangelieläsning verser avrundas de tio mirakel som följde på Bergspredikan. Folkets reaktion är gränslös häpnad – lätt att förstå! Fariseernas reaktion är blint hat – de vill inte dra annan slutsats än att Jesu hjälp till sjuka, döda och besatta är djävulens verk. I Matt 12:25-30 får de svar på samma anklagelse (jfr 10:25). Jesus är nu rörd men också tyngd av den enorma arbetsbelastningen som väntar ifall det ska lyckas att få Gudsfolket samlat till en ny början med Gud. Så många som skulle nås! Jesus ber om lärjungarnas förbön för sitt arbete – han som själv är Gud! Gud önskar att vi ska vara med honom i hans verk! Det är han, inte vi, som frälsar, ändå vill han inte göra det utan oss. **Förbön** är att vara på linje med honom, *ett hjärta och en själ*, att be i hans namn, och för kyrkans arbete. Det önskar han allra mest – vi är alla inbjudna till det!

V. 36: Får klarar sig inte utan herdar. Att se får irra omkring är frustrerande, man vill rusa dit för att stoppa kaoset och fösa ihop djuren. Mose bad Gud om en efterträdare så att det inte skulle bli så med folket (4 Mos 27:17). Han fick Josua (= samma namn som Jesus). Denna bild används även som kritik mot folkets socialt oansvariga ledare i Hes 34:5; Sak 10:2; 1 Kung 22:17. Gud lovar att själv bli folkets herde i Hes 34:10 f. Jesus visste att han var *Sonen* som skulle förverkliga det. Han återvänder ofta till bilden (Matt 10:6; 15:24; 18:12; 26:31; Joh 10).

Medarbetare skulle utnämnas och utbildas. Det handlar hela nästa kapitel om.

Vi gick alla vilse som får, var och en tog sin egen väg. (Jes 53:6)

ONSDAGEN I 14 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Hos 10:1-3, 7-8, 12** (*Det är tid att söka Herren*)

V. 1: Välståndet blev till avgudadyrkan, är det inte också vår tids sjukdom? Herren ska demontera våra falska avgudar (avser v. 3 revolten mot kung *Pekach* i 2 Kung 15:30?). De som förnekar och motarbetar Guds vilja kommer att gå under (v. 8; jfr Luk 23:30; Upp 6:16). Men ännu finns det tid för omvändelse (v. 12).

Evangelium: **Matt 10:1-7** (*Gå till de förlorade fåren i Israels folk*)

Exorcism, sjukvård och uppväckande av döda (Matt 10:8) är de apostlarnas första uppgifter. De ska också predika, men ännu bara för judar. Kyrkan skulle först bildas av resterna av det fromma Gudsfolket, sedan av de kallade från alla andra folk (Matt 28:16-20; Apg 1:8). *Juden främst, men också greken* – så säger Paulus senare (Rom 1:16; 2:9-10; jfr Joh 4:22). Tro eller icke-tro på evangeliet anger kyrkans framtida gränslinje utåt, skillnaden judar/icke-judar blir irrelevant. Men där är vi inte än.

Jesus lägger sitt verk i bräckliga människors händer (även i dina och mina!). Det började en gång med de tolv, får vi veta. Den förstnämnde och främste av apostlarna var *Simon Petrus*, som snart skulle gå på vattnet med Jesus och anförtrors nycklarna till Guds rike (Matt 14:29; 16:19). En annan var den tragiske *Judas Iskariot* som senare ersattes av *Mattias* (Apg 1:26). En tredje var författaren själv (enligt fornkyrkans vittnesbörd), d.v.s. tullindrivaren (och därmed Romvännen) *Matteus* (jfr Matt 9:9) som hos Markus och Lukas kallas för *Levi*. *Simon Kananaios* kallas i Luk 6:15/Apg 1:13 för ”seloten” (frihetskämpen). Om det ska tolkas politiskt var han och Matteus nog dödsfiender! *Taddaios* (v. 3) heter hos Lukas Judas (Luk 6:16) – vi kallar honom Judas Taddaios. Natanael i Johannesevangeliet (Joh 1:45 f) identifieras med *Bartolomaios*. En senare rabbinsk källa har en märklig lista på bara fem: ”Matthai” (= Matteus?) och ”Todah” (= Taddaios?) och tre gåtfulla namn: ”Nakai”, ”Nezer” och ”Buni” (Den babyloniska talmud, banh 43a). Listan ges i samband med ett fördömande av Jesus. Vad den bygger på vet ingen.

Han förde mig i anden upp på ett stort och högt berg och visade mig den heliga staden Jerusalem, som kom ner ur himlen från Gud, full av Guds härlighet. Och den lyste som den dyrbaraste ädelsten, som en kristallklar jaspis. Stadsmuren hade tolv grundstenar, och på dem stod tolv namn, Lammets tolv apostlar.

(Upp 21:10-11, 14)

TORSDAGEN I 14 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Hos 11:1-4, 8c-9** (*Mitt hjärta vänder sig i mig*)

Vi får här Israels (= "Efraims") historia sett med Guds ögon. Gud älskar folket, hans "spädbarn", av hela sitt hjärta. Men alltid vänder de sig bort från hans kärlek. Vore Gud som de skulle han löna en sådan otacksamhet med att ta tillbaka befrielsen från slaveriet, ja fösa tillbaka dem till Egypten! Men NEJ! Den inre "känslokonflikten" i Gud mellan vrede och barmhärtighet (v. 8-9) ska illustrera Guds absoluta helighet, en **övermäktig kärlek** som triumferar över våra svek. V. 8: *Adma* och *Sevojim* är städer som gick under med Sodom och Gomorra (5 Mos 29:22-23; jfr 1 Mos kap. 19).

Evangelium: **Matt 10:7-15** (*Ge som gåva vad ni har fått som gåva*)

Matteus version av packlistan för Jesu missionärer är tuffare än den hos Markus (Mark 6:8-11). Här ska de inte ens ha skor, vandrarstav eller pengar med sig. Deras sjukvård och karitativa verksamhet ska vara ren gratistjänst (v. 8, Jesus oroar sig inte för att kyrkan ska utnyttjas eller sakna medel; jfr 2 Kor 11:7). Vilka är de som är "värdiga" att hysa dem (jfr v. 11)? De som är *fattiga i anden*, de som *hungrar och törstar efter rättfärdigheten* (Matt 5:3, 6), d.v.s. Jesu nya livsstil. Apostlarnas fridshälsning är ingen artighetsfras. Den erbjuder *frälsning*. Att avvisa den är en allvarlig sak: välsignelsen över hemmet blir till ödeläggelse (v. 12-15). Evangeliet ska ge glädje, men Jesus är också medveten om budskapets allvar och tyngd. Ansvar för att budskapet når fram ligger hos både avsändare och mottagare!

Evangelisation är i strikt mening kyrkans förkunnelse *utåt*, men i vår sekulariserade nutid behövs det också *inåt*, i våra egna led. Matteus visar att en kristen förkunnelse ska innebära medkänsla med nödlidande och frihet från ekonomiska egenintressen (men församlingarna ska se till förkunnarnas behov, v. 10; jfr levitens lön i 4 Mos 18:24). Det räcker inte att hänvisa till en titel såsom präst eller diakon om man vill nå fram till lyssnarnas hjärtan. Man ska visa att man är Kristi sändebud genom rak förkunnelse, radikal givmildhet, uppoffringar och omsorg om människors hälsa.

Se, jag har ställt en dörr öppen för dig som ingen kan stänga. Din kraft är ringa, men du har bevarat mitt ord och inte förnekat mitt namn. (Upp 3:8)

FREDAGEN I 14 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Hos 14:2-10** (*Våra händers verk skall vi inte mer kalla för vår Gud*)

Gud har i Hoseas bok vädjat med en mors allra ömmaste ord till sina barn (= det avfälliga nordriket Israel). Hosea avslutar sin bok med att föreslå en bön som kan utverka förlåtelse (v. 3-4). Gud kan ge underbara gåvor, men ”Assyrien” (stormakten i norr), ”hästar” (= militär kraft) och avgudarna kan man inte lita på (v. 4). Israel vände dock dövärat till Hosea. Få år senare utplånades nordriket (år 722/721 f.Kr.).

Evangelium: **Matt 10:16-23** (*Er faders ande skalla tala genom er*)

Jesus – med sin folkliga stil – talar om får, vargar, ormar och duvor som bilder av religiös existens (v. 16). I mänsklighetens sagor och myter har vargen inget snyggt socialprotokoll. Han är så gott som alltid destruktiv, en bild av djävulen som med öppen käft ger sig på Guds folk. Ormen är heller ingen trevlig kompis (jfr 1 Mos kap. 3), men den har onekligen något coolt, behärskad och klokt över sig. Den förknippas överallt med medicin, dolda skatter och evigt liv. Den används som Kristusikon i Joh 3:14-15 (jfr 4 Mos 21:4ff). Smygaren i gräset passar dock dåligt till duvan – den blida, fredliga, trogna fågeln som svingar sig upp under himlen (och som är de fattiga judarnas vanligaste offerdjur, jfr Luk 2:22-24). I vilken saga är väl dessa två djur vänner? Men Jesus är kreativ och utmanar vårt tänkesätt: vi ska ta till oss det bästa nerifrån och uppifrån: jordiskt *know-how* och himmelsk visdom, enkelhet, ärlighet.

Ormlik slughet kan behövas om man är ett får bland hungriga vargar (v.16 f). Paulus kunde skickligt spela ut sina motståndare mot varandra så att de började gräla och han gick fri (Apg 23:6-11). Gud inger sina apostlar vad de behöver säga när det är dags att försvara Jesu evangelium (v. 19-20; jfr Joh 16:13). Men lätt blir det inte. Misshandel, dödsdom och förräderi från de närmastes sida kan ingå. Kristus, Paulus, Petrus – alla fick de smaka på det. Den som skrev det här räknade med att få sin del av det *som ännu fattas i Kristi lidanden* (Kol 1:24), även hans läsare skulle se upp! I vår tid är *likgiltigheten* vår största motståndare. Den ger kyrkans arbetare en ny sorts martyrium. Hur bemöta den? Tappa inte modet, bli kreativ, fräck, rak!

Träd upp i tid och otid, vederlägg, tillrättavisa, vädja. (2 Tim 4:2)

LÖRDAGEN I 14 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Jes 6:1-8** (*Mina ögon har sett Konungen, Herren Sebaot*)

Serafernas rop kommer för all framtid att eka i vår mässa där de har en central plats (v. 3): *Helig, helig, helig* (Sanctus, Sanctus, Sanctus). Må kyrkans trösklar (vårt inre) *skaka i sina fästen* och kyrkorummet fyllas av rökelse (jfr v. 4)!

Evangelium: **Matt 10:24-33** (*Var inte rädda för dem som kan döda kroppen*)

Jesu utsändningstal (hela kapitel 10) innehåller ingen missionärsromantik. Det är ett bistert, farligt och otacksamt uppdrag hans vänner skickas ut på, ingen söndagspromenad. Jesus är ingen optimistisk företagsledare som peppar sina säljare med motiverande mental massage. Han säger som det är: de ska ut och göra reklam för en predikant som medierna ser som djävulen själv. De ska inte räkna med annat än att själva få samma etikett (v. 25). Det är skrämmande utsikter, ty sådana predikanter kastade man stenar på. Men värre vore det att tappa Guds vänskap (v. 28) – det är tröstande ord, men också hårda, blir man mindre rädd av dem? Risken att Jesus ska förneka oss inför Fadern i himlen (v. 33) är förkrossande att tänka på. Lärjungarna såg nog inte precis roade ut där de satt och lyssnade. Vi märker det indirekt: hela tre gånger måste Jesus i detta lilla avsnitt (v. 26-31) säga: *Var inte rädda*. Jesus vill befria apostlarna från fruktan för människor och för döden. Hans ”soldater” ska satsa allt. Styrkan i Jesu ord, det *vinnande*, är att de är så realistiska.

Insatsen kommer inte att ske utan att vi bävar och darrar. Men det får vi ta. Vad vi ska frukta mer än den egna döden är *att förkunnelsen inte blir av*. Tolkningen av v. 26-27 kompliceras lite av att samma ord används i rätt så annorlunda betydelse i Mark 4:22; Luk 8:17; 12:2. Här verkar meningen vara: Jesu ”hemlighet” (att han kommer med Guds rike) får inte hållas fast inom en exklusiv elit av invigda. Nej, *trons hela sanning* ska ropas ut från taken, inget ska hållas tillbaka som man gör inom fega sekter som stegvis avslöjar vad läran går ut på (t.ex. de gnostiska sekterna). Ordet om sparvarna (v. 29-31) är starkt tröstande (jfr Amos 3:5-6). Gud vet hur många huvudhår du har kvar – och hur många år! Allt är i hans hand.

Ropa till mig när du är i nöd, jag skall rädda dig, och du skall ära mig. (Ps 50:15)
